

Barn af Vendsyssel

Især i min ungdom var Svend Engelunds (1908-2007) malerier en trofast følgesvend, hvor jeg end bevægede mig hen. Da jeg gik på Frederikshavn Gymnasium var der store værker skabt i årene 1960-65. Skulle et familiemedlem besøges på et af Sygehus Vendsyssels afdelinger, så var der større eller mindre malerier, litografier og linoleumstryk af Svend Engelund og ikke mindst UCN – Læreruddannelsen på Skolevangen i Hjørring er beriget med flere store værker. Hans malerier skabte ro i et ungt menneskes spraglede sind. Det er mange år siden jeg sidst har viet Svend Engelunds værker andet end strøtanker, når jeg tilfældigt har mødt dem rundt omkring på landets kunstmuseer.

9. maj i år deltog jeg, sammen med gode kolleger, i et møde om den nye gymnasiereform i festsalen på Aarhus Katedralskole. Wauw! Hvem sagde bjergtaget? Her er en af sidevæggene dekoreret med det største og smukkeste maleri jeg endnu har set af Svend Engelund. "Menneskets liv og kultur" er titlen og det forestiller, velkendt for kunstnerens malestil, et kæmpe landskab med mennesker i forskellige gøremål fra livets forskellige faser. Det er malet i årene 1957-58. Og i modsætning til flertallet af Svend Engelunds malerier, som er holdt i grå, grønne og blå nuancer benytter dette maleri hele farvepaletten. Det var som, at gå lige ind i regnbuen. Og det er pudsigt nok, ikke det eneste sted i Aarhus, hvor man kan gå en tur i regnbuen. Apropos "Your Rainbow Panorama" ovenpå ARoS.

Det vendsysselske landskab, i alle slags vejr, forblev omdrejningspunktet for maleren Svend Engelund. Og er det så sært? Selv var han født i Vrå og det er især landskabet her, som var fast forankret på hans nethinde. Allerede i 1942 var han medstifter af Vrå-udstillingen, i tilknytning til Vrå Højskole, som i dag rummer en retrospektiv, fast udstilling af Svend Engelunds værker – Engelundsamlingen. Svend Engelund var dog ingen hjemmefødning. Han uddannede sig i årene 1931-35 på Kunstakademiet i København og rejste i samme periode til henholdsvis Spanien og England, og senere til andre europæiske lande. Han var medlem af kunstnersammenslutningen "Kammeraterne" i 1939-1953 og fra 1954 medlem af "Den frie Udstilling". "Kammeraterne" blev etableret i 1934 og havde sin første udstilling i "Den Frie Udstillings" bygning over for Østerport Station i København, hvor de fortsat afholder en årlig udstilling. Sammenslutningens fælles udgangspunkt var og er socialt engagement, både kunstnerisk og politisk. En af parolerne fra den første udstilling i 1935 var at skildre arbejdernes miljø og at tage stilling til samfundsmæssige forhold. "Den Frie Udstilling", som Svend Engelund senere blev medlem af, er Danmarks ældste kunstnersammenslutning, der blev etableret af datidens betydeligste kunstnere, allerede i 1891, som protest mod den censurerede udstilling på Charlottenborg. Med andre ord et alternativ til den etablerede kunst med fokus på en fri og uafhængig kunst. Et sted hvor unge kunstnere med nye visioner for kunsten fik mulighed for at skabe sig et navn. I dag tæller sammenslutningen 51 medlemmer og er et veletableret arrangement, som med bredde og dybde, og ikke mindst kvalitet, kan fortælle nuanceret om dansk kunsthistorie. Netop i 1950'erne hvor Svend Engelund blev medlem undergik den gamle, agtværdige institution en forvandling, idet den abstrakte kunst for alvor blev repræsenteret med foregangsmænd som Richard Mortensen (1910-1993), Carl-Henning Pedersen (1913-2007) og Robert Jacobsen (1912-1993) i spidsen, ligesom udstillingsbygningen der oprindeligt var tegnet af J.F. Willumsen (1863-1958) fik en tilbygning. Denne er dog nu fjernet i forbindelse med en totalrenovering i 2014, så stedet i dag på alle måder lever op til en moderne kunsthals kvaliteter.

Svend Engelunds malerier var dog også abstrakte, en slags fintfølede, forenklet realisme. Det er tydeligt, at det er landskaber og mennesker, som er emnekredsen, men i det abstrakte formsprogs univers hvor det vigtigste ikke altid er hvilket menneske eller hvilket landskab der males, men fænomenet menneske og/eller landskab. Det vil sige hvor formen, farven og kompositionen er det afgørende for et maleris kvalitet. Og her er Svend Engelund jo helt på linje med f.eks. Richard Mortensen, selvom hans abstraktioner

føres videre end Svend Engelunds, som altid bærer realismens særkende. Svend Engelund modtog i 1962 Eckersbergs Medalje, en af landets fornemste hædersbeviser.

Når jeg personligt sidder her ved tastene og tænker på Svend Engelund og hans livsværk, er det affødt af mødet med det storslåede vægmaleri på Aarhus katedralskole, men hvorfor kan det blive ved med at spøge i et midaldrende menneskes hoved? Jo, fordi hans værker giver mit eget liv klangbund og dybde. Jeg er jo også barn af Vendsyssel. Svend Engelunds fortolkning af menneskene og landskabet her vil jeg aldrig glemme. Med kunstnerens blik på begge dele er min verden blevet rigere. Jeg ved nu, hvad jeg ikke vidste, at jeg havde set.